

МОТИВИ към присъда № 16/06.12.2023 ПО ВНЧХД № 407/2023
Г. по описа на Търговишки окръжен съд

С присъда № 21/21.09.2023 г. постановена по НЧХД № 89/2023 г. на Районен съд П., подсъдимият **Р. Ц. И.** от гр. П. е бил признат за виновен за това, че *„на 24.02.2023 г., в предаването „Здравей, България“, излъчено по „Нова телевизия“ в репортаж с тема „Нападение с брадва. Семейство твърди, че съсед ги тормози системно“ е приписал на Д. Б. Н., престъпление, твърдейки за него „.... видях, че той получава дрога. Аз го виждам, той като получава дрогата от Спидито“, като клеветата е нанесена публично и разпространена по друг начин - чрез „Нова телевизия“ - престъпление по чл. 148, ал.2, вр.ал.1, т.1 и т.2, вр. чл. 147, ал.1, пр. 2 от НК*, поради което и на основание чл. 78а от НК е освободен от наказателна отговорност и му е наложено административно наказание глоба в размер на 1000 лв. Съдът е уважил предявеният против подс.И. граждански иск като го е осъдил да заплати на тъжителя Н. сумата 1000 лв. /хиляда лева/, представляваща обезщетение за претърпените от престъплението неимуществени вреди, ведно със законната лихва от 24.02.2023 г., до окончателното изплащане на задължението, като за разликата до пълния претендиран размер от 3000 лв. е отхвърлил гражданския иск, като неоснователен и недоказан.

Със същата присъда съдът е признал за виновна и подсъдимата **А. Х. И.** от гр.П. за това, че *„на 24.02.2023 г., в предаването „Здравей, България“, излъчено по „Нова телевизия“, в репортаж с тема „Нападение с брадва. Семейство твърди, че съсед ги тормози системно“ е разгласила позорни за Д. Б. Н., обстоятелства - „...Той от ученик пуши трева“, като клеветата е нанесена публично и разпространена по друг начин - чрез „Нова телевизия“ - престъпление по чл. 148, ал.2, вр.ал.1, т.1 и т.2, вр. чл. 147, ал.1, пр. 1 от НК*, поради което и на основание чл. 78а от НК я е освободил от наказателна отговорност и наложил административно наказание глоба в размер на 1000 лв. Съдът е уважил предявеният против подс.И. граждански иск осъждайки я да заплати на тъжителя Н. сумата 1000 лв. /хиляда лева/, представляваща обезщетение за претърпените от престъплението неимуществени вреди, ведно със законната лихва от 24.02.2023 г., до окончателното изплащане на задължението, като за разликата до пълния претендиран размер от 3000 лв. е отхвърлил гражданския иск, като неоснователен и недоказан.

В тежест на подсъдимите са били възложени разноски в размер на 12.00 лв. за образуване на делото – платими на тъжителя, и по 50.00 лв. за всеки от тях – представляващи 4 % д.т. върху уважения размер на гражданския иск – по бюджета на съдебната власт, платими по сметка РСП. Независимо от постановената осъдителна присъда, РСП е осъдил и тъжителя да заплати на подсъдимите сумата 83.33 лв. представляваща деловодни разноски, пропорционално на отхвърлената част от гражданските претенции.

Двамата подсъдими са признати за невинни за част от

първоначалните обвинения, както следва: **подс.И.** за това да е осъществил състава на престъплението по чл. 148, ал.2, вр.ал.1, т.1 и т.2, вр. чл. 147, ал.1 от НК, като е разгласил позорни за Д. Б. Н. обстоятелства и му е приписал престъпление - приписвайки му изричането към подсъдимия на думите „*Ти си ненормален, ти си луд*“, „*Ще те убия, ще те заколя...*“ и чрез изразите „*и аз съм чул, че те, как употребяват и разпространяват*“, а **подс.И.** за това да е осъществила състава на престъплението по чл. 148, ал.2, вр.ал.1, т.1 и т.2, вр. чл. 147, ал.1 от НК „*твърдейки за тъжителя - „Д. Н. ме посрещна с брадва“, „скочи с брадвата“, „търпим много голям психологически тормоз от това семейство“, „обраха ни мазата“, „моят съпруг ги хвана горе на таванското помещение като ни обират, грабят циглите“, „Тормози съседите, да. Тормози и съседите пропищяха“, „той тръгна със брадвата срещу него - „Ей, сега...“ каза, „...ще ти разделя главата на две “.*“, „вика гол, изскочи по долно бельо. В 11 часа през деня, без 20, крещи“, като са били оправдани само по отношение на тази част от повдигнатите им обвинения. Доколкото липсва жалба в тази част, присъдата на първоинстанционният съд в нейната оправдателна част е влязла в законна сила и не се разглежда от настоящата инстанция.

Недоволни от присъдата са останали двамата подсъдими, които я обжалват чрез упълномощения си защитник адв.Д.М. от ТАК. В бланкетната жалба са сочи, че присъдата е неправилна и необоснована. Следва да бъде отменена, като бъде постановена нова присъда, с която двамата подсъдими да бъдат изцяло оправдани. Въпреки изразената във въззивната жалба готовност за представяне на допълнителни съображения към изброените оплаквания в бланкетно изготвената жалба, в срока по чл.320, ал.4 от НПК, писмени доводи не са постъпили по делото, както не са направени и доказателствени искания.

Подсъдимите, редовно призовани, не се явяват, представляват се от адв.Д.М. от ТАК, който поддържа жалбата, развива доводи за недоказаност на обвинението от неговата субективна страна. Пледира за отмяна на присъдата в наказателно-осъдителната и гражданско-осъдителната ѝ части, респ. постановяване на нова изцяло оправдателна присъда. Претендират се направените разноски.

Тъжителят и граждански ищец Д.Н., редовно призован, не се явява в с.з. Представлява се от повереника си адв.А.Р. от ТАК, която счита присъдата за правилна и законосъобразна. Моли да бъде потвърдена изцяло, претендира направените разноски.

Търговишкият окръжен съд, след като разгледа обжалваната присъда с оглед доводите на страните и служебно по реда на чл. 313 и 314 от НПК установи следното:

Безспорно от събраните пред първата инстанция доказателства, от фактическа страна, се установяват следните обстоятелства:

Семейството на подсъдимите-съпрузи Р. И. и А. И. живеело в

жилище, находящо се в гр. П., ж.к. „М.“, бл. 102, вх. „Д“, ет.2. На същия адрес, но на първия етаж живеел частният тъжител Д. Н., заедно с баща си Божидар Н. и брат си Александър Н.. Между семейството на частния тъжител и това на подсъдимите съществувал междусъседски конфликт, който датирал от повече от десет години. Най-общо, всяка от двете страни обвинявала другата за различни инциденти, при което следвала размяна на обиди и закани. В резултат на влошените отношения, двете семейства подавали многобройни жалби до полицията, по част от които били извършвани проверки и по указания на РП-Търговище, ТО П. участниците в тези конфликти били предупреждавани да преустановят със заканите, но в нито един от случаите не били събрани данни за извършено престъпление от общ характер.

На 22 и 23.02.2023 г. между двете семейства отново възникнали междусъседски конфликти, като този път **и по съвет на своя внук** – св. Радослав Борисов, подсъдимите решили да се обърнат за съдействие към „Нова телевизия“, след което на 24.02.2023 г. в сутрешния блок, в предаването „Здравей, България!“, бил излъчен репортаж на тема *„Нападение с брадва. Семейство твърди, че съсед ги тормози системно“*, в който било обективизирано интервю с двамата подсъдими. Пред репортер от медията, подс.И. заявила, че на 22.02.2023 г. във входа на жилищната сграда, в която двете семейства живеят, частният тъжител я е посрещнал с брадва. Подсъдимата заявила, че години наред, тя и съпругът ѝ търпят голям психически тормоз от семейството на тъжителя. Като предистория на влошените междусъседски отношения подсъдимата заявила следното: *„Обраха ни мазата, моят съпруг ги хвана горе на таванското помещение като грабят циглите...“*. В хода на интервюто подс.И. посочила – *„десет години продължава този психически тормоз, музика от два до четири, много силна, тормози и съседите, пропичаха от тия силни...“*; *„бащата укрива сина си вътре, полицията го търси, а той казва, че той го няма, а ние го.., той има една специфична кашлица Д., който много рядко спира да кашля. Когато кашля, ние сме на тръни, много се страхуваме. Ако не беше съпруга ми, днеска щеше да има погребение. Той на бърза ръка влезе, пита какво става и в тоя момент той тръгна с брадвата срещу него, ей сега, каза ще ти разделя главата на две...Аз се съмнявам дали има някакви психични отклонения или продължава да пуши трева. Той от ученик пуши трева.. Вчера същата работа. Връщаме се в единадесет без двадесет, се връщаме пак от града, до аптека ходихме. Прибираме се и още не слезли от колата вика гол, изскочи по долно бельо в единадесет часа през деня без двадесет, крещи...“*.

По време на същото интервю подс.И. заявил следното: *„Аз, лично съм поставил въпроса и съм го питал какъв ти е проблема, обясни ми го да знам защо се получават тия, ти си ненормален, ти си луд, ти си не знам какъв, обиди, ще те убия, ще те заколя и защо не ключите вратата.. Ние го видяхме, че той получава дрога и аз съм чувал, че те как употребяват и*

разпространяват. Аз го виждам как той получава drogата от „Спидито“.

Преди да се произнесе по въпросите свързани с анализ и оценка на източниците, формирали вътрешното убеждение на първоинстанционният съд, настоящият състав констатира, че макар и първоначално с разпореждането си от 21.04.2023 г. съдията-докладчик да е оставил частната тъжба без движение поради непосочване на конкретен размер на претендираното за заплащане обезщетение, то не е сторил същото по отношение непълнотата на обвинението по чл.147,ал.1 НК въздигнато спрямо подс.И. в частта му, касаеща приписване на извършено от тъжителя престъпление, което несъмнено трябва да е такова предвидено в Особената част на НК. При тази форма на изпълнителното деяние деецът излага пред трети лица твърдения, че пострадалият е извършил престъпление, което задължително трябва да е достатъчно описано, макар и не напълно конкретизирано /в т.см.р.№ 75/ 12.02.2012 г. на ВКС по н.д.№ 3142/2011 г. II н.о./. В настоящият случай въззивният състав констатира, че това не е сторено с необходимата за това процесуална прецизност, но доколкото подс.И. бе напълно оправдан в настоящата инстанция, то това нарушение не съставлява самостоятелно основание за отмяна на присъдата и връщане на делото за ново разглеждане, а следва да се отчита като препоръка за работата на съда с оглед недопускане занапред на подобни пропуски.

По идентичен начин въззивният съд разглежда и обръща внимание на първостепенният съд във връзка с приетия за съвместно разглеждане граждански иск, който макар и след дадени задължителни указания отново неправилно е бил предявен, респ. приет за съвместно разглеждане за сумата 3 000 лв., солидарно платима от двамата подсъдими. Съдът, в съображенията по приемането му не е отчел, че се касае за двама подсъдими обвинени в извършването на отделни престъпления, при което отговорността за вреди е разделна, а не солидарна, както е прието в определението по чл.84 и сл. НПК /с.з. л.46 на гърба/. Макар и неправилно да е приел гражданския иск, в присъдата си районният съд все пак е направил опит да отстрани това несъответствие, но всъщност е задълбочил още повече съществуващата неяснота. Това е така, защото с присъдата е осъдил всеки един от двамата подсъдими да заплати сумата 1000 лв. за извършеното от него престъпление, отхвърляйки иска за разликата до пълния размер от 3000 лв. като неоснователен. Възниква въпроса дали се касае за два отделни граждански иска, всеки от които в размер на 3000 лв., или само един общ граждански иск в размер от 3000 лв., който механично е разделен на 2 иска x 1500 лв. за двете престъпления – все въпроси, които не намират отговор в мотивите към присъдата. В тези мотиви /на л.131/ съдът се е задоволил да отбележи единствено, че в случая не са налице предпоставките за солидарно осъждане на подсъдимите, тъй като всеки от тях самостоятелно е осъществил фактическия състав на престъплението, при което деликтната им отговорност следва да бъде реализирана при условията на разделност.

При отчитане на допуснатите пропуски от Поповски районен съд,

въззивният съд прие, че все пак той правилно е установил фактическата обстановка, която се споделя и от настоящият съдебен състав, но въз основа на която е направен неправилен и незаконосъобразен извод относно субективната страна на извършеното. Това наложи въззивният съд да отмени присъдата, в частта, в която подсъдимите са признати за виновни и да постанови нова, с която ги призна изцяло за невинни по въздигнатите им обвинения, поради следните съображения:

Видно от мотивите към проверяваната присъда, преценявайки съставомерността на престъпленията от тяхната субективна страна, РСП е приел, че подс.И. е действал при пряк умисъл, тъй като е съзнавал, че няма нито едно доказателство частният тъжител да е придобил наркотични вещества, но въпреки това чрез заявеното в телевизионното предаване е целял да дискредитира публично личността на тъжителя Н.. Правейки изявления в национална медия, той ясно е съзнавал, че приписва на тъжителя престъпление, чиято истинност не може да се докаже. Същото е прието по отношение подс.И., като от субективна страна е действала при пряк умисъл, тъй като е съзнавала, че няма нито едно доказателство, частният тъжител от ученик да е употребявал наркотични вещества, но въпреки това чрез заявеното в телевизионното предаване е целяла да дискредитира публично личността на тъжителя Н.. Правейки изявление в национална медия, тя ясно е съзнавала, че разпространява за тъжителя позорно обстоятелство, чиято истинност не може да се докаже.

Съдът не споделя направеният от РСП извод. Ноторно известно е, че съставът на престъплението "клевета" може да бъде осъществен при две различни форми на изпълнителното деяние - разгласяване на позорно обстоятелство за пострадалия или приписване на извършено от него престъпление, за което от субективна страна знае, че не е извършено. Според установената съдебна практика „Позорно обстоятелство“ са онези конкретни факти и обстоятелства чието разгласяване е опасно за доброто име на човека, а когато на лицето се „приписва престъпление“ се изисква то да е за общественоопасно деяние, достатъчно конкретно по време, място, начин и обща характеристика на извършване. Клеветата е престъпление против честта и достойнството на определено лице, което престъпление от своя страна както вече беше отбелязано се изразява в разгласяване на факти и обстоятелства, които са позорни и неистински или приписване на престъпление което не е извършено. **Извън обхвата на клеветата остават случаите, когато деецът изказва мнение, своя субективна оценка или извод както и когато изразява становище от които произтичат определени правни последици.** В тези случаи деецът упражнява права които са му гарантирани от законите и Конституцията на Република България /в този см. и р. № 7 от 1996 г. на КС на РБ/, като например правото му да изразява мнение, да се изразява свободно, да сигнализира компетентните органи при закононарушение, както и да търси защита при нарушаване на негови права и интереси, като същевременно реализира предоставени му за тази цел правни възможности.

От субективна страна клеветата е умишлено престъпление, **поради което умисъл ще липсва в случаите, когато деецът, в съответната форма изнася определени факти, обективно основани на неговата увереност за истинността им. Конкретният случай е именно такъв.** Конкретиката на изключително влошените междусъседски отношения между семействата на подсъдимите и тъжителя, разкрива и действителните съображения на подсъдимите да провокират телевизионно отразяване, тъй като надлежно сезираните държавни институции не са взели отношение. Районният съд е положил максимални процесуални усилия да изясни същността на конфликта, като е изискал и приложил към доказателствената съвкупност относимите преписки, от които е приел, за доказано, че от дълги години между семейството на частния тъжител и това на подсъдимите съществува конфликт, който е съпроводен с взаимни нападки и обвинения /мотиви, л.128 на гърба/. Съществуващите конфликти със семейството на двамата подсъдими не се оспорват и от тъжителя, респ. от ангажираните от него свидетели. Влошените отношения се изясняват и от разпита на полицейския служител Й.Йорданов, който е работил по част от разпределените му преписки и в показанията си пред съда е посочил за случай, в който подсъдимите са му споделили, че тъжителят им е отправял закани за убийство, като им посегнал с малка бравичка. Във връзка със същият случай, св.Йорданов е пояснил, че липсват свидетели, които да потвърдят или опровергават твърденията на подсъдимите. В същият контекст са и показанията на полицейския служител Ив.И., който се е отзовавал на адреса по подаден от подсъдимите сигнал за това, че подсъдимия ги заплашва с брадва. Така посочените писмени и гласни доказателства са категорични и несъмнено подкрепят извод за конкретната причина, поради която двамата подсъдими са участвали в телевизионното предаване по Нова ТВ и тази причина в никакъв случай не е свързана с желанието им през национална медия да разпространят за тъжителя обстоятелство, чийто истинност не може да се докаже, респ. да бъде дискредитирана публично личността на тъжителя като му се припише престъпление. От значение за съставомерността на деянието е не субективната преценка от страна на частния тъжител и смисъла, който той сам влага в употребените от подсъдимите изрази, а обективните предпоставки и влошените междуличностни отношения, на които е базирано участието на подсъдимите в процесното излъчване. Тъй като двамата подсъдими са считали, че поведението на тъжителя е неприемливо, то те са упражнили възможността да сигнализират за това, с единствена цел да защитят накрънените им от тъжителя. Именно това даде основание на въззивната инстанция да отмени изцяло присъдата в нейната наказателно-осъдителна част и оправдае подсъдимите.

По отношение гражданско-осъдителната част и разноските.

Независимо, че настоящата инстанция отмени изцяло първоинстанционна присъда в нейната наказателно-осъдителна част и призна за невинни подсъдимите, то съгласно чл.307 от НПК също дължи

произнасяне и по предявеният и приет за съвместно разглеждане пред РСП граждански иск. В наказателния процес е допустимо предявяване и разглеждане по същество на искове само за непозволено увреждане, доколкото установяването на елементите на дадено престъпление представлява по съществото си извличане на фактически обстоятелства за виновно и противоправно поведение на дееца с причиняване на вреди на пострадалия. За да се реализира гражданската отговорност на виновното лице не е необходимо установяване на формата на вина при осъществяване на самото увреждащо деяние. Това е така и защото за разлика от престъплението, при непозволеното увреждане, съгласно чл. 45, ал.2 от ЗЗД, вината на дееца се предполага за доказана до установяване на противното. Съдебната практика е константна за това, че и в случаите, в които инкриминираното деяние не съставлява престъпление, но с него виновно и противоправно са причинени вреди другиму, деецът дължи възстановяването им, т.е. правното основание за осъждането му от наказателния съд е в чл.45 от ЗЗД, забраняващ да се вреди другиму и затова се дължи обезвреда. /в т.см.р. №128/10.03.2011 г. по к.н.д.№ 66/2011 г. I н.о. ВКС/.

Преценката за противоправност е свързана с нарушаването на основни права и задължения, между които несъмнено е и правото на добро име на тъжителя в обществото, което в случая посредством участието си в сутрешен блок телевизионно предаване по национална медия, двамата подсъдими са нарушили и принципно правилно са били осъдени от районният съд да заплатят обезщетение. В преценката си относно размера на неимуществените вреди, РСП е отчел, че след репортажа, частният тъжител реагирал остро и се е почувствал обиден, а в следствие на преживения стрес получил и здравословни проблеми, при което е приел по справедливост съгласно чл.52 от ЗЗД, че претърпените неудобства и емоционален дискомфорт в резултат на деянията следва да бъдат възмездени със сумата от по 1000 лв., платима от всеки един от двамата подсъдими.

Настоящата инстанция намира, че присъдените обезщетения за причинени неимуществени вреди в резултат на извършените от двамата подсъдими деяния са необосновано завишени и несправедливи. На първо място по делото липсват убедителни доказателства, доказващи физически и душевен дискомфорт на тъжителя касаещ точно инкриминираната дата, респ. и какви/кои точно увреждания са в причинно-следствена връзка с деликта. Единствено св.Александър Н. /брат на тъжителя/ е посочил, че след репортажа, последният се е почувствал обиден; станал обект на насмешки и подигравки; вследствие на стреса получил и здравословни проблеми. Не са представени никакви медицински доказателства в подкрепа на така заявеното, нито са събирани други доказателства в тази насока. Не е отчетено обаче, че се касае за дългогодишен междусъседски конфликт, както не е съобразена напредналата възраст на подсъдимите и тяхното материално положение, тъй като очевидно са пенсионери. Не е отчетено и обстоятелството, че само 5 дни след телевизионното предаване подс.И. е претърпяла исхемичен мозъчен

инсулт /епикриза, л.20 от делото/, а по отношение подс.И. защитата също е ангажирала допълнителни писмени доказателства /л.119-120/ за наличие на множество заболявания - все обстоятелства, при които присъдените обезщетения в размер от по 1 000 лв. се явяват необосновано завишени.

Въпреки липсата на убедителни доказателства, установяващи претърпени болки и страдания от страна на тъжителя по справедливост съда следва да приеме, че му се дължи определена сума, която следва да възстанови неговото душевно безпокойство, накърнена чест и достойнство досежно отправеният по отношение на него позорен израз от страна на подс.И., респ. приписаното му от подс.И. престъпление. Според съда безспорно му е създаден дискомфорт от това поведение на подсъдимите, тъй като това е сторено по национална медия и е станало достояние на неограничен кръг лице. Предвид това въззивната инстанция счита, че адекватна на причинените болки и страдания е сума в размер от по 500 лв. /петстотин лева/, който следва да бъде заплатен от всеки от двамата подсъдими поотделно и който размер в достатъчна степен ще обезщети причинените неприятни преживявания от страна на увреденото лице.

По отношение присъдените в първата инстанция разноски, съдът намери, че присъдата също следва да бъде отменена, като предвид уважаването на гражданския иск, съдът осъди всеки един от двамата подсъдими да заплати сумата от по 50.00 лв. /петдесет лева/, представляваща 4 % д.т. върху уваженият спрямо него размер на гражданския иск - по бюджета на съдебната власт. Отделно от това, с оглед изхода на делото двамата подсъдими бяха осъдени да заплатят направените от тъжителя разноски във въззивната инстанция в размер на 300 лв. /триста лева/, за заплащането на които са представени надлежни доказателства.

В заключение, съдът констатира друга неправилност в присъдата на РСП и също я отмени в частта ѝ, в която е присъдено тъжителя да заплати на подсъдимите сумата 83.33 лв. – с посочено основание деловодни разноски, определени пропорционално на отхвърлената част на гражданските претенции. Макар че липсват каквито да било мотиви на първостепенният съд в тази насока, същият очевидно се е позовал на правилата на ГПК, които обаче в случая са неприложими. На първо място това е така, понеже в приложените по делото пълномощни /л.85 и л.86/ не е уговорено отделно заплащане на адвокатски хонорар за предявяване на частна тъжба и водене на дело, и отделно за предявяване на граждански иск, т.е. няма как съдът да направи преценка за такова пропорционално присъждане на разноски, поради което присъдата бе отменена и в тази ѝ част. На второ място, върху отхвърлената част от гражданския иск държавна такса не се дължи, доколкото дори при съответно приложение на правилата на ГПК, частният тъжител е освободен от задължението за внасяне на такси и разноски при условията на чл. 83, ал. 1, т. 4 ГПК като ищец по претенция за вреди от непозволено увреждане от престъпление.

С оглед гореизложеното въззивният съд постанови своята присъда.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.